

Presentation av
det förebyggande arbetet
i Åtvidabergs kommun, 2007

Bakgrund

Åtvidabergs kommun tilldelades statligt bidrag för att anställa en drogsamordnare. Samordnaren påbörjade sitt arbete den 15 januari 2007. Kommunen har för avsikt att söka statligt medel till drogsamordnartjänsten även för 2008.

Målet med att anställa en drogsamordnare var att de drogpolitiska frågorna skulle lyftas och sättas i sitt sammanhang, implementera det drogpolitiska handlingsprogrammet i kommunens verksamhet. Därutöver skulle samarbetet mellan kommunens olika verksamheter, andra myndigheter, allmänheten och frivilligorganisationer förbättras.

Drogsamordnarens uppgift är att göra kartläggningar, lägesbeskrivningar, skriva/revidera handlingsprogram, dokumentera verksamheten, ta initiativ till utvärderingar, utveckla system för uppföljning, förankra och föredra för beslutsfattare, leda/genomföra processarbete och hålla sig á jour med aktuell kunskap inom området.

Drogsamordnaren ska även mobilisera resurspersoner, bygga nätverk, ta initiativ till att utvecklingsarbete sätts i gång inom prioriterade områden, inspirera och driva på samt marknadsföra det hälsofrämjande och förebyggande arbetet inom kommunen både internt och externt. Drogsamordnaren ska även aktivt söka pengar från externt håll till hälsofrämjande och förebyggande projekt och utbildningar.

Aktivitet

Under den första månaden på tjänsten arbetade samordnaren fram en organisationsplan för det förebyggande arbetet tillsammans med kommunchefen. Det förebyggande arbetet organiseras genom Åtvidabergs brottsförebyggande råd; ÅBRÅ.

ÅBRÅ har en ledningsgrupp med politiker och förvaltningschefer från Vård och omsorgsförvaltningen, Barn och utbildningsförvaltningen, Kultur och samhällsbyggnadsförvaltningen, närpolischefen, vårdcentralschefen, kommunens personalchef samt drogsamordnaren.

ÅBRÅ´s mål är att främja folkhälsan i kommunen genom att minska alkohol och droger medicinska och sociala skadeverkningar samt förebygga alkohol och narkotika relaterad brottslighet.

Syfte med ÅBRÅ´s ledningsgrupp

ÅBRÅ´s ledningsgrupp ska utveckla mätbara delmål och ta beslut om hur ÅBRÅ´s arbetsgrupper ska arbeta för att minska alkohol och drogers medicinska och sociala skadeverkningar samt förebygga alkohol, drogrelaterad och övrig brottslighet i Åtvidabergs kommun.

ÅBRÅ´s ledningsgrupp ska verka för samarbete mellan myndigheter, offentliga och privata verksamheter, frivilligorganisationer, föreningar samt kommuninvånare genom att sätta ihop arbetsgrupper för att nå de övergripande målen.

Syfte med ÅBRÅ´s arbetsgrupper

ÅBRÅ´s arbetsgrupper ska genom samverkan implementera kommunens drogpolitiska program samt arbeta operativt för att minska alkohol och drogers medicinska och sociala

skadeverkningar samt förebygga alkohol och drogrelaterad och övrig brottslighet i Åtvidabergs kommun.

ÅBRÅ´s ledningsgrupp träffades två gånger under våren och två gånger under hösten. Till den första träffen fick samtliga förvaltningschefer, närpolischefen och vårdcentralschefen till uppgift att redogöra för verksamhetens förebyggande arbete utifrån ÅBRÅ´s mål. Drogsamordnaren presenterade en statistisk kartläggning av kommunen utifrån kända hälsovariabler.

På den andra träffen presenterades en ansökan om medel till myndigheten för skolutveckling. Kommunen sökte 2,9 miljoner till samverkan mellan skola, socialtjänst, polis och barn- och ungdomspsykiatri.

Drogsamordnaren hade fått frågan om att arbeta som operativ tjänsteman i Hälsorådet. I och med detta hade drogsamordnaren arbetat fram ett förslag till folkhälsopolitiskt program utifrån de nationella folkhälsomålen. Kartläggning av kommunen låg till grund för förslagen i det folkhälsopolitiska programmet. Programmet presenterades för ÅBRÅ´s ledningsgrupp och drogsamordnaren föreslog att ÅBRÅ och Hälsorådet skulle slås ihop eftersom både ÅBRÅ´s och hälsorådets inriktning handlar om folkhälsoarbete. Ledningsgruppen kom fram till att rådet ska heta ÅBRÅ/Hälsorådet i fortsättningen. Rådet kommer därmed att flytta fokus från drogförebyggande arbetet till hälsofrämjande och förebyggande arbete utifrån prioriterade målområden av de nationella folkhälsomålen. De målområden som prioriterades var *Delaktighet och inflytande i samhället, Ekonomisk och social trygghet, trygga och goda uppväxtvillkor, ökad hälsa i arbetslivet samt Minskat bruk av tobak och alkohol, ett samhälle fritt från narkotika och dopning samt minskade skadeverkningar av överdrivet spelande.*

På den tredje träffen presenterade drogsamordnaren en rapport från en enkätundersökning som gjorts på Alléskolan. Enkätundersökning bestod av 59 frågor och påståenden med utgångspunkt i kända risk och skyddsfaktorer runt individen i familjen, skolan och på fritiden. Resultatet i undersökningen medförde att ledningsgruppen bestämde att prioritera förebyggande arbete för att förskjuta debutåldern av alkoholbruk samt minska berusningsdrickande bland ungdomar. Detta kommer att ske genom att utbilda skolpersonal i en föräldrastödsmetod, Örebros preventionsprogram (ÖPP) som avser att stödja föräldrar att inte bjuda sina barn på alkohol samt att vara restriktiva kring barnens alkoholförbrukning. Metoden innebär att föräldrar får information på ordinarie föräldramöten på högstadiet. Informationen tar ca 15 – 20 minuter. Tre personer har utbildats och metoden kommer att börja användas under HT 2008. Målgruppen nästa höst är samtliga föräldrar till alla sexor och sjuor på Alléskolan, metoden består av sex informationstillfällen.

Vissa resultat från enkäten mynnade ut i en diskussion om narkotikamissbruket i kommunen. Drogsamordnaren och närpolischefen informerade om narkotikakartläggningen. Drogsamordnaren har kartlagt antalet kända missbrukare 2006 på ett sätt som länsstyrelsen gjort under 2004 och 2005. Kartläggningen sker i samarbete med socialtjänsten, polisen, frivården, vårdcentralen och beroendekliniken. Dessa myndigheter får rapportera antalet kända missbrukare i Åtvidabergs kommun.

Den ökande skadegörelsen i kommunen diskuterades. Antalet anmälda skadegörelsebrott har tredubblats i jämförelse med 2006. Det diskuterades en samverkan mellan socialtjänst och polis. Det finns en specifik grupp ungdomar i kommunen som utmärker sig, dem har utfört en del av skadegörelsen. Flera av de specifika ungdomarna är välkända av både socialtjänst och

polis. Det föreslås att polisen och socialtjänsten ska samverka. De flesta ungdomar som begår skadegörelsebrott döms till ungdomstjänst. Det är viktigt att hitta bra handledare som kan ta emot de unga lagöverträdarna, som det är nu är det svårt att hitta platser för ungdomstjänst i kommunens regi.

Den fjärde träffen diskuterades hur deltagarna i ÅBRÅ/Hälsorådets kan arbeta med det som prioriteras av rådet. Man kommer fram till att samverkan är viktigt. Kommunen har beviljats en och en halv miljon till samverkansprojekt. Detta projekt leder förhoppningsvis till att samverkan mellan kommunens förvaltningar och andra verksamheter underlättas.

När det gäller det folkhälsopolitiska programmets implementering har gruppen barn och ungdomar samt anställda i Åtvidabergs kommun prioriterats. När det gäller barn och ungdomar ska samtliga målområden utom ökad hälsa i arbetslivet i det folkhälsopolitiska programmet ses som en grund för det förebyggande arbetet. Detta kommer främst att ske genom samverkansprojektet. Drogsmordnaren kommer även att samverka med idrottsberedningen för att förhoppningsvis utveckla det rika föreningslivet.

Nätverk/Arbetsgrupper

Nätverksträff med Brottsförebyggande rådet, BRÅ tillsammans med närpolischefen Länsstyrelsens nätverk för samordnare, samtliga samordnare i länet och länsstyrelsen Länsstyrelsens nätverk för det drogförebyggande arbete i Östergötland, olika aktörer som arbetar drogförebyggande

Kommunens nätverk för utveckling av föräldrastöd med socialtjänsten, barnomsorgen grundskolan och elevhälsan

Nätverk med alkoholhandläggaren, Linköpings alkoholhandläggare, Linköpings närpolischef, krögare och länsstyrelsen

Nätverk med alkoholhandläggaren, Närpolischefen och kommunen krögare med serveringstillstånd

Nätverk med Fritidsgården, frikyrkorna, bandyklubben och ridklubben

Länssamverkan om folkhälsofrågor med landstinget och länets kommuner,

Arbetsgrupp som ansökt om medel från myndigheten för skolutveckling, med representanter från skolan, elevhälsan, socialtjänsten och AME

Arbetsgrupp med skolan och socialtjänsten för implementering av Örebro's preventionsprogram,

Utbildningar, konferenser, kunskapsseminarium

Konferens om Ansvarsfull alkoholserving tillsammans med Alkoholhandläggaren

Alkoholkomitténs grundutbildning i Stockholm under en vecka i april.

Seminarium och riskbruksprojektet tillsammans med vuxenhandläggare på socialtjänsten

Nationell satellitkonferens om Utsatta barn

Utbildning i Örebro's preventionsprogram, en föräldrastödsmetod

Konferens om ansvarsfull alkoholserving tillsammans med politiker, socialchefer, poliser, alkoholhandläggare och drogsamordnare.

Konferens om Skolan förebygger tillsammans med skolledare och eldsjälarna inom skolan.

Nationell konferens om långsiktigt tänkande med fokus på samverkan

Övriga aktiviteter

Utöver det förebyggande arbete som skett via ÅBRÅ har drogsamordnaren träffat enhetschefer och i vissa fall annan personal på kommunens skolor, polisen och chefen för

vårdcentralen, MVC och BVC för presentation och kartläggning av det förebyggande arbetet som bedrivs.

Under våren höll drogsamordnaren en föreläsning i hälsa, folkhälsa och alkoholförebyggande arbete för vuxenstuderande på Liljeholmens folkhögskola.

Drogsamordnaren har initierat till en dialog mellan alléskolan, socialtjänsten, privat arrangör av disco i parken och kommunen inför valborgsmässosfirandet. Syftet med möte var att skapa en dialog kring vikten av att vara restriktiv med drogfrihet på discot eftersom Valborg är en helg som många ungdomar debuterar med alkohol.

Samverkan med ridklubben och bandyklubben inför avslutningsmiddag för niorna och disco i parken. Drogsamordnaren arbetade under hela kvällen, under middagen i samverkan med föreningarna och under discot tillsammans med socialtjänsten och en reporter från Klippet.

Drogsamordnaren medverkade på ett möte med IOGT och Alléskolans föräldraförenings nattvandrare och ungdomar från UNF inför skolavslutningen. Under träffen diskuterades hur man tillsammans kan hjälpas åt för att minska festandet i parken. Alla är överens om att föräldrar är viktiga. Troligtvis kommer IOGT att bjuda in till fler liknande diskussions kvällar.

Samverkan med enhetschefen på IFO om Medling. Alla kommuner ska kunna erbjuda medling mellan unga brottsförövare och brottsoffer från och med 1/1-08. Åtvidabergs kommun har skrivit ett avtal med Linköpings kommun.

Drogsamordnaren har initierat samverkan mellan polis, alkoholhandläggare, krögare och drogsamordnaren i samverkan med alkoholhandläggaren. Det har varit två träffar under året. På den första var Mattias Bly som är alkoholhandläggare i Linköping och presenterade Ansvarsfull alkoholservering, som är en vetenskapligt beprövad arbetsmetod för att förebygga och minska alkoholrelaterat våld och skador i restaurangmiljö. Flera av krögarna som var på träffen var intresserade av att samverka med varandra i en form av krögarförening, de var även intresserade av att fortsätta dialogen med polisen, kommunens alkoholhandläggare och samordnare.

På den andra träffen informerades krögarna om varför det är viktigt att kommunen och krögarna har en dialog utifrån det drogförebyggande arbetet. Drogsamordnaren presenterade bakgrunder till varför det är meningsfullt att arbeta drogförebyggande. Alkoholhandläggaren presenterade en översyn av alkohollagen. Krögarna informerades även om avsikten med utbildningen i ansvarsfull alkoholservering. Ett par av de krögare som deltog i träffen var intresserade av utbildningen. Krögarna var intresserade av att ha en fortsatt dialog med kommunen, polisen och varandra i denna form. Därmed kommer de att kallas två gånger om året. De är intresserade av att vi informerar om statistik och problematik inom området samt förändringar. De ser även klara fördelar med att diskutera gemensam problematik med varandra.

Drogsamordnaren har haft kontakt med projektledaren inom Don't drink and drive projektet. Det kallades till ett möte i mitten av februari för att diskutera hur kommunen ska arbeta med dessa frågor. Därefter har projektledaren och drogsamordnaren haft flera kontakter inför höstens upplevelsedag. Gymnasieskolan har själva haft ansvar för upplevelsedagen, men drogsamordnaren har varit behjälplig i planeringen. Drogsamordnaren har gjort en droganeundersökning i åk 2 på gymnasiet, detta har skett i samband med att samordnaren

haft föreläsningar om Alkohol, hälsa och trafik ur ett samhällsperspektiv som en uppföljning av upplevelsedagen. Samtliga elever i åk 2 på gymnasiet som har samhällskunskap har deltagit på föreläsningarna som varit på just samhällskunskapslektionerna.

Drogsamordnaren har medverkat på ett föräldramöte till elever på högstadiet som deltar i kill- och tjejgrupper i en samverkan mellan personal från socialtjänst och skolan. Kill- och tjejgrupperna bedrivs som alkohol och drogförebyggande projekt inom ramen för elevens val.

Drogsamordnaren har haft en dialog med elevhälsan genom en av skolsköterskorna om utbildning i Motiverande samtal som är en metod som förespråkas av Statens folkhälsoinstitut inom ramen för Skolan förebygger. Socialtjänsten anordnar en utbildning i början av 2008 som elevhälsan kan delta i. Elevhälsan har även varit på en utbildningsdag i Tecken och symtom för att upptäcka drogmissbruk.

Drogsamordnaren har träffat företrädare för IOGT och NBV, nykterhetens bildningsförbund. De kontaktade drogsamordnaren för att diskutera ungdomars fritidssysselsättning i Åtvidaberg. NBV presenterar sin verksamhet. De ska undersöka om det går att öppna en biograf i IOGT:s lokaler i kommunen.

Drogsamordnaren har samverkat med den lokala pressen inför valborg och för publicering av resultatet från den enkätundersökning som högstadieleverna deltog i under VT 2007.

Drogsamordnaren har initierat en träff mellan socialtjänsten, vårdcentralen, företagshälsovården och vuxenpsykiatrien för att diskutera screening av riskbrukare. Gruppen kommer att träffas i början av december.